

Sak 4 Interessepolitisk program

**Sentralstyrets forslag til CP-foreningens
interessepolitiske program for 2024-2026**

Forslag til interessepolitisk program for 2024-2026

1.0 Innledning

«CP-foreningens overordnede mål er samfunnsmessig likestilling og deltakelse for mennesker med cerebral parese og andre lignende nevrologiske diagnoser. CP-foreningen vil motarbeide alle former for diskriminering av funksjonshemmede og krever anerkjennelse av alle menneskers likeverd, like rettigheter og like muligheter.»

Ifølge formålsparagrafen til CP-foreningen er foreningens viktigste oppgave å arbeide for samfunnsmessig likestilling og deltakelse for personer med CP og lignende nevrologiske diagnoser. For å oppnå dette har CP-foreningen utarbeidet et interessepolitisk program og en organisatorisk strategi. Dette er CP-foreningens interessepolitiske program for 2024-2026.

Kapittelinnledning:

Kap. 1: Innledning

Kap. 2: Likestilling, deltakelse og antidiskriminering

Kap. 3: Oppvekst, skole og utdanning

Kap. 4: Arbeid og levekår

Kap. 5: Fritid og ferie

Kap. 6: Bolig

Kap. 7: Brukerstyrt personlig assistanse (BPA)

Kap. 8: Pårørendepolitikk

Kap. 9: Eldrepolitikk

Kap. 10: Helse og omsorg

Kap. 11: Tilgjengelighet, teknologi, hjelpemidler og transport

2.0 Likestilling, deltakelse og antidiskriminering

CP-foreningen vil arbeide for likestilling og deltakelse, samt bekjempe diskriminering. Mange med CP, uansett alder eller grad av diagnose, møter på fordommer og manglende kunnskap. Dessverre opplever også mange å bli utestengt fra viktige samfunnsarenaer. Denne urettferdigheten må synliggjøres tydeligere. Nedsatt funksjonsevne er et diskrimineringsgrunnlag på lik linje med blant annet kjønn, etnisitet, tro- og livssyn og seksuell orientering.

CP-foreningen vil fortsette å arbeide for at FN-konvensjonen for funksjonshemmedes rettigheter (CRPD) skal innarbeides i norsk menneskerettighetslov. Dersom CRPD-konvensjonen tas inn i menneskerettsloven vil den ved motstrid ha forrang over annet lovverk. Dette vil gi personer med funksjonsnedsettelse mer synlighet, status og anerkjennelse enn det som er tilfelle i dag.

Vi vil også prioritere andre overordnede likestillingssaker, som en helhetlig og mer rettferdig BPA-ordning, et universelt utformet samfunn, et mer inkluderende skole- og arbeidsliv og et mer likeverdig helsetilbud rundt om i landet.

49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97

CP-foreningen vil arbeide for:

- å motvirke diskriminering og sosial utestengelse på alle samfunnsområder.
- at CRPD skal bli inkorporert i norsk menneskerettighetslov.
- at Norge skal signere tilleggsprotokollen, slik at norske innbyggere gis adgang til å klage til FN.
- mer kunnskap om CP og funksjonsnedsettelse, blant annet ved at ansatte i alle offentlige tjenester skal få opplæring i CRPD.
- at vi får på plass en bedre og mer rettferdig BPA-ordning, som utvides til å gjelde alle samfunnsområder.
- en ny forpliktende handlingsplan for universell utforming med klare tidsfrister.
- et mer likeverdig helse- og tjenestetilbud, blant annet ved at den nye retningslinjen for diagnostisering og behandling av CP i et livsløp blir tatt i bruk i alle landets helseforetak.
- at ASK (alternativ supplerende kommunikasjon) blir definert som språk i språkloven og at ASK-brukere blir likestilt som tegnspråklige.

3.0 Oppvekst, skole og utdanning

3.1 Oppvekst og gode overganger

Vi vil arbeide for at alle barn og unge med CP har en trygg oppvekst, kjenner seg ønsket og får delta på lik linje med andre.

Vi vil også arbeide for å gjøre overgangene mellom barnehage og skole, mellom skoletrinnene, til høyere utdanning og inn i voksenlivet enklere.

I barnehage, skole og skolefritidsordninger (SFO) er det viktig at de voksne rundt barnet tilegner seg relevant kunnskap om CP, blant annet om kognisjon, energiøkonomisering og ASK.

CP-foreningen vil arbeide for:

- at overgangene møtes med tiltak som gjør det lettere for hele familien.
- at informasjon om CP gjøres tilgjengelig for barnehage, skoler, studiesteder, kommuner og andre relevante instanser.
- at elever med CP tilbys nevropsykologisk utredning og veiledningssamtale om resultatene i forkant av ny skolesituasjon/overgang. Resultatene må utgjøre grunnlaget for videre oppfølging av barnet.
- at det i barnehage, skole og skolefritidsordninger tas større hensyn til barnas energibruk.
- at alle barnehager, skoler og skolefritidsordninger fungerer som en inkluderingsarena.

3.2 Barnehage

Hvordan barnehagen oppleves har stor betydning for barna selv og familien. Det er viktig at barn med CP møter trygge og kompetente voksne og at det samarbeides med

98 relevante instanser. Barn med funksjonsnedsettelse må sikres tidlig innsats og følges
99 opp individuelt med kunnskapsbaserte og riktige tiltak.

101 **CP-foreningen vil arbeide for:**

- 102 • at alle barnehagebarn kan delta på lik linje i lek og læring.
- 103 • at alle barnehagebarn som har behov det, sikres individuell oppfølging og
104 støtte til å utvikle sitt eget potensial.
- 105 • at personalet har tilgang på kunnskap om CP, riktig bruk av hjelpemidler og
106 ulike kompenserende tiltak.
- 107 • at alle barn i barnehagen som har behov for det sikres alternativ og
108 supplerende kommunikasjon (ASK) og at de ansatte får tilstrekkelig opplæring
109 og har nødvendig kompetanse.
- 110 • at spesialpedagogikk og kunnskap om funksjonsnedsettelse styrkes i
111 barnehagelærerutdanningen.

114 **3.3 Grunnskole og videregående opplæring**

115 Vi vil arbeide for en inkluderende skole, der alle elever blir sett, stilt forventninger til
116 og opplever å ha like muligheter. Dessverre er det mange barn og unge med CP og
117 lignende funksjonsnedsettelse som opplever sosial utestengelse og mobbing. Vårt
118 mål er at alle barn og unge med CP skal få et faglig og sosialt utbytte av skolen.

119 Det er viktig at valg av skole tar utgangspunkt i hva som er til det beste for barnet.
120 Noen opplever best læring, mestring og utvikling ved å gå på skole i nærmiljøet,
121 andre gjennom et mer spesialisert tilbud. Mangelfull universell utforming og
122 ressurser skal ikke hindre barn i å gå på nærskolen sin. Dessverre er det fortsatt
123 mange skolebygg og uteområder som ikke er universelt utformet.

124 Vi vil arbeide for å ivareta, samt styrke rettighetene til elever med CP. Vi er særlig
125 opptatt av å bedre kvaliteten på den individuelt tilrettelagt undervisningen og den
126 tilpassede undervisningen. Det er også viktig at elever som bruker alternativ og
127 supplerende kommunikasjon (ASK) blir ivaretatt gjennom hele utdanningsløpet.

128 Dessverre er det mange skoler og kommuner som bryter opplæringsloven, uten at det
129 får noen konsekvenser. Vi mener derfor at Statsforvalterne må få flere virkemidler og
130 sanksjonsmuligheter.

131 Vi vil arbeide for at flere elever med funksjonsnedsettelse fullfører videregående
132 skole, blant annet gjennom bedre tilpassede utdanningsløp og flere tilpassede
133 lærlingeplasser. Yrkes- og studieveiledningen må styrkes for å ivareta behovene til
134 elever med funksjonsnedsettelse.

140 **CP-foreningen vil arbeide for:**

- 141 • universelt tilgjengelige skolebygg, ved at «veikart for universell utforming av
142 nærskoler» blir gjennomført innen 2030.
- 143 • å sikre rettighetene til elever med funksjonsnedsettelse som
144 individuelt tilrettelagt opplæring, alternativ supplerende kommunikasjon
145 (ASK), praktisk tilrettelegging og assistanse.
- 146 • at ASK skal bli anerkjent som et eget språk i språkloven.
- 147 • at det skal bli enklere å få med egen BPA-assistent i skolen.

- 148 • at alle elever som har behov for individuelt tilrettelagt opplæring skal få
- 149 opplæring av fagpersoner med pedagogisk eller spesialpedagogisk
- 150 kompetanse.
- 151 • at pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) styrkes.
- 152 • at kompetansen og laget rundt elevene og skolene styrkes, uten at ressursene
- 153 til Statped som et statlig nasjonalt støttesystem svekkes.
- 154 • å sikre retten til å fullføre videregående skole uansett alder og funksjonsnivå.
- 155 • flere lærlingeplasser for elever med funksjonsnedsettelse.
- 156 • å styrke yrkes- og studieveiledningen for elever med funksjonsnedsettelse.
- 157 • at det skal foretas en individuell vurdering av praktisk gjennomføring av
- 158 eksamen i forkant av selve eksamensdagen.
- 159 • at alle, også elever med utviklingshemming, skal ha en fullverdig skoledag.
- 160 • at spesialpedagogikk og kunnskap om funksjonsnedsettelse styrkes i
- 161 lærerutdanningen.
- 162 • at regelverket knyttet til skolemiljø og mobbing følges opp alle berørte
- 163 instanser og med tiltak som virker.
- 164 • at statsforvalter får flere virkemidler, slik at brudd på opplæringsloven faktisk
- 165 får konsekvenser.
- 166
- 167

3.4 Høyere utdanning

168 Det er en sterk sammenheng mellom utdanningsnivå og sysselsetting for personer
169 med funksjonsnedsettelse. Vi vil arbeide for at flere unge med CP og lignende
170 funksjonsnedsettelse tar høyere utdanning og gjennomfører hele utdanningsløpet.

171 Overgangen til studielivet må bli enklere. Det er avgjørende at studenter som trenger
172 BPA eller andre tilretteleggingstiltak får innvilget dette ved studiestart. På den måten
173 får de bruke energien sin på studier, framfor logistiske og praktiske utfordringer.
174 Regelverket bør endres slik at det blir enklere å ha med egne BPA-assistenten på
175 universitet og andre studiesteder.

176 Vi vil også arbeide for mer universelt utformede universiteter og andre studiesteder.
177 Det må i større grad legges til rette for at studenter med funksjonsnedsettelse kan
178 delta i det faglige og sosiale på lik linje med alle andre.

CP-foreningen vil arbeide for:

- 184 • at flere med CP skal kunne gjennomføre høyere utdanning.
- 185 • en lovfestet rett til tilrettelegging innen høyere utdanning.
- 186 • å gjeninnføre utdanning som tiltak for ungdom under 22 år.
- 187 • at det legges til rette for tidligere opptak for studenter med
- 188 funksjonsnedsettelse.
- 189 • at det skal bli enklere for studenter å få vedtak på BPA, ved at det blant annet
- 190 ikke stilles krav til bostedsadresse for å kunne søke.
- 191 • at alle studiesteder skal være universelt utformet (inkludert læremidler).
- 192 • at universitetene utarbeider konkrete retningslinjer for universell utforming
- 193 som de ulike linjeforeningene kan benytte seg av.
- 194 • at det skal bli enklere for studenter med funksjonsnedsettelse å dra på
- 195 utveksling til utlandet der dette er den del av studiet eller et valg i studieløpet.
- 196 • flere tilrettelagte studentboliger.

- 197 • flere tilrettelagte folkehøyskoletilbud.
198
199

200 **4.0 Arbeid og levekår**

201
202

203 **4.1 Arbeid**

204 Personer med funksjonsnedsettelse er en ressurs i arbeidslivet, men dessverre er det
205 mange som står ufrivillig utenfor. Vi vil derfor arbeide for at flere med CP skal få
206 delta i arbeidslivet og å beholde arbeidstilknytningen lengst mulig. Det må også bli
207 enklere å ta i bruk restarbeidsevnen sin og kunne kombinere arbeid og uføretrygd.
208

209 Det må legges til rette for at flere arbeidsgivere ansetter arbeidstakere med
210 funksjonsnedsettelse. Dette handler om å utfordre holdninger og fordommer og å
211 appellere til at flere bedrifter, både private og offentlige, tar et større samfunnsansvar
212 ved å etablere flere arbeidsplasser og stillinger som er tilpasset personer med
213 funksjonsnedsettelse.

214
215 Det er viktig at NAV organiseres og gis mer ressurser slik at saksbehandlerne på de
216 lokale NAV-kontorene er i stand til å kunne gi en tett, individuell og riktig oppfølging
217 til de som trenger det. Det er også viktig at personer på uføretrygd får
218 arbeidsoppfølging dersom de har behov for det.
219

220 Vi vil også arbeide for å styrke ordninger som VTA og VTO (Varig tilrettelagte
221 arbeidsplasser og Varig tilrettelagte arbeidsplasser i ordinær bedrift) og Helt med.
222 Det er også viktig at det etableres flere og mer differensierte dagtilbud utenfor det
223 ordinære arbeidslivet.
224

225 **CP - foreningen vil arbeide for:**

- 226 • å gjeninnføre inkluderingsmålet om at 5 % av alle nyansettelser i staten og
227 kommunene skal være personer med funksjonsnedsettelse eller hull i CVen.
- 228 • at det opprettes flere tilpassede stillinger som øremerkes personer med
229 nedsatt funksjonsevne og at arbeidsplasser som tar dette ansvaret blir
230 kompensert økonomisk.
- 231 • at NAV organiseres og gis mer ressurser slik at de lokale saksbehandlere får
232 større mulighet til å kunne følge opp hver enkelt med riktig oppfølging og
233 tiltak.
- 234 • at de statlige rammene for ordningen med funksjonsassistanse i arbeidslivet
235 økes og at ordningen utvides til og også gjelde personer med kognitive
236 vansker.
- 237 • at ordningen med funksjonsassistanse også gjelder de som har praksisplass,
238 slik at de som er i praksis og på utprøving kan få mulighet til å få vist seg
239 tilstrekkelig fram.
- 240 • at de statlige rammene for lønnstilskudd økes, slik at flere arbeidsgivere kan
241 ansette og beholde personer med CP. For mange med CP kan lønnstilskudd
242 utgjøre et reelt alternativ til uføretrygd.
- 243 • å styrke vernet i arbeidsmiljøloven for personer med funksjonsnedsettelse.
- 244 • flere VTA og VTO-plasser og at ordningen tilpasses bedre den enkeltes
245 funksjonsevne og at ordningen forblir et statlig ansvar.

- 246
- 247
- 248
- 249
- 250
- 251
- 252
- 253
- å styrke ordninger som Helt med, slik at vi kan inkludere flere med utviklingshemming i ordinært arbeidsliv.
  - at kommunene stimuleres til å etablere flere dagaktivitetstilbud som alternativer til ordinært arbeid. Dagtilbudene bør bli mer spesialiserte i forhold til fysisk og psykisk funksjonshemming slik at gruppedynamikken og aktivitetene kan tilrettelegges bedre til funksjonsnivået.

4.2 Økonomi og levekår

254

255

256

257

258

259

Personer med funksjonsnedsettelse har dårligere økonomiske levekår sammenlignet med befolkningen ellers, både på grunn av svakere tilknytning til arbeidslivet og merkostnader som følge av sin livssituasjon. Mange har fått ytterligere dårligere råd de siste årene, på grunn av prisstigning og høyere bokostnader.

260

261

262

263

264

265

266

Vi vil derfor arbeide for å øke helsebaserte ytelser som uføretrygd og arbeidsavklaringspenger. Vi vil også styrke ordninger som virker kompensierende og reduserer de økonomiske følgene av det å ha en funksjonsnedsettelse. Vi mener også at de ulike støtteordningene og ytelsene, må sees mer i sammenheng enn de gjør i dag. Den enkelte skal ikke risikere å miste en viktig inntekt, på grunn av endringer i en annen.

267

268

269

270

271

Vi vil støtte opp regjeringens arbeid om å innføre en ny tillitsreform i NAV. I denne sammenheng vil vi arbeide for at også brukerne av NAV gis mer tillit. For eksempel opplever mange med CP eller familiene deres et altfor stort krav om dokumentasjon i de ulike søknadsprosessene.

272

273

274

275

276

Vi vil arbeide for at omverdenen og myndighetene i større grad enn i dag ser på uføre som en positiv ressurs i samfunnet. Uføre skal ha mulighet til å delta i arbeidslivet og det må bli enklere å bidra på andre samfunnsarenaer, som for eksempel innenfor frivilligheten og i organisasjonslivet.

CP-foreningen vil arbeide for:

- 277
- 278
- 279
- 280
- 281
- 282
- 283
- 284
- 285
- 286
- 287
- 288
- 289
- 290
- 291
- å heve minstesatsene i de helsebaserte ytelsene, som uføretrygd og arbeidsavklaringspenger.
  - å bevare uføretrygd for unge under 30 år.
  - at vilkåret for å få ung ufør-ordningen endres, slik at alle, uansett grad av CP-diagnose og som kvalifiserer for uføretrygd, får innvilget denne ordningen.
  - at alle som ønsker det får en individuell arbeidsevnevurdering.
  - at de som har fått innvilget arbeidsavklaringspenger (AAP) skal beholde de til de enten er avklart til arbeid eller uføretrygd.
  - at de som har fått innvilget uføretrygd skal få arbeidsoppfølging hos NAV.
  - å øke fribeløpet i uføretrygden til 1 G.
  - at egenandelen for helsetjenester for personer med funksjonsnedsettelse og kroniske diagnoser holdes på et lavest mulig nivå.
  - en grunn- og hjelpestønadordning som faktisk dekker de ekstrautgiftene kronisk syke og funksjonshemmede har.

- 292 • at flere får innvilget bostøtte, inkludert unge uføre, og at bostøtten ikke reguleres i
293 trappetrinn slik at ikke små eller tilfeldige inntekter resulterer i kutt som overstiger
294 ekstrainntekten (for eksempel oppmuntringslønn).
- 295 • at regjeringen følger opp stortingsmeldingen om rettigheter til utviklingshemmede.
296
297

298 **5.0 Fritid og ferie**

299 Vi vil arbeide for at alle med CP, uansett alder, får mulighet til ha en aktiv fritid med
300 meningsfulle fritids- og kulturaktiviteter. Dessverre opplever vi at mange
301 utestenges fra deltagelse på kultur-, idretts- og fritidsarenaer fordi tilbudene ikke er
302 tilstrekkelig tilrettelagte, eller fordi de ikke har tilgang på BPA eller andre
303 støtteordninger. Informasjon om tilgjengelighet og praktiske forhold er også for
304 dårlig.
305

306 Vi vil også arbeide for retten til ferie. For enkelte er ferieturer nesten uoppnåelig,
307 fordi man ofte må betale lønn til personale og/eller har merkostnader ved reise og
308 opphold. Det er også vanskelig å finne feriesteder som er tilstrekkelig tilrettelagt.
309

310 Vi opplever at mange som bor i kommunale omsorgsboliger i liten grad har tilgang på
311 BPA og at de i stor grad er prisgitt det tjeneste- og fritidstilbudet som boligen tilbyr.
312 Det er også andre grupper som har utfordringer med å reise på ferie på egenhånd.
313 Vi vil derfor arbeide for at kommunene tar større ansvar for å sikre den enkeltes
314 muligheter til ferie, både ved tilskudd og hjelp til assistanse.
315

316 **CP-foreningen vil arbeide for:**

- 317 • en mer rettferdig og helhetlig BPA-ordning, som sikrer den enkelte mulighet
318 til å kunne ha en aktiv fritid.
- 319 • at den kommunale ordningen med ledsagerbevis på arrangementer,
320 attraksjoner og offentlig transport blir lovfestet og utvidet, uten
321 aldersbegrensning.
- 322 • universelt utformede kultur- og fritidstilbud, noe som også inkluderer flere
323 tilrettelagte lekeplasser for barn.
- 324 • at kultur- og fritidsaktører (inkludert kirker), utbedrer informasjonen om
325 tilgjengelighet på sine lokaler og arrangement.
- 326 • flere universelt tilrettelagte toalett med stellebenker på offentlige kultursteder.
- 327 • at flere natur og rekreasjonsområder gjøres tilgjengelig for personer med
328 funksjonsnedsettelse.
- 329 • styrke ordningen med aktivitetshjelpemidler for voksne over 26 år.
- 330 • flere tilrettelagte fritidsboliger.
- 331 • flere tilrettelagte turer til varmere strøk.
- 332 • at kommuner i større grad gir tilskudd til ferie for personer med store
333 hjelpebehov.
- 334 • at hjemkommune/oppholdskommune i større grad samarbeider om
335 ferieavvikling for personer som har hjelpebehov.
336
337

338 **6.0 Bolig**

339 Det må bli enklere for personer med CP og lignende funksjonsnedsettelse å komme

340 inn på boligmarkedet og eie egen bolig. Dyrtid og vanskelige økonomiske tider
341 rammer naturligvis personer med funksjonsnedsettelse, fordi mange med CP,
342 grunnet helseutfordringer, er nødt til å jobbe redusert eller har ulike trygdeordninger.
343 Vi vil derfor arbeide for å styrke ulike kompenserende økonomiske ordninger.

344
345 Kommunene må også sikre at det finnes trygge, tilrettelagte og rimelige boliger til leie
346 for de som trenger det. Det er et utstrakt problem i dag at husleiene, både i det
347 private og kommunale markedet (inkludert omsorgsboliger), er alt for høye,
348 sammenlignet med den enkeltes inntekt.

349
350 Mange med funksjonsnedsettelse, særlig utviklingshemmede, opplever en begrenset
351 valgfrihet når det gjelder valg av bolig. Vi vil arbeide for at personer med
352 funksjonsnedsettelse skal ha innflytelse og medbestemmelse på hvor en skal bo,
353 hvordan en skal bo og hvem en skal bo sammen med.

354
355 Kommunenes boligpolitikk må i større grad ta utgangspunkt i den enkeltes/de
356 enkelte families behov, og ikke være styrt av det boligtilbudet som allerede eksisterer.

357
358 Vi vil også arbeide for at det må bygges flere tilrettelagte og universelt utformede
359 boliger, og at det gis tilstrekkelige tilskudd, slik at enkeltpersoner i alle aldre og
360 familier har råd til å tilpasse boligen sin.

361

362 **CP-foreningen vil arbeide for:**

- 363 • å styrke de statlige boligsosiale virkemidlene i ny sosial bolig lov.
- 364 • at økonomiske støtteordninger som startlån og ulike tilskudd, øremerkes over
365 statsbudsjettet, slik at alle kommuner tilbyr støtte.
- 366 • at den nasjonale bostøtteordningen gjennomgås og forbedres og inkluderer
367 flere med uføretrygd.
- 368 • at den individuelle retten til bolig styrkes og at den enkelte sikres
369 medbestemmelse og innflytelse i valg av bosted.
- 370 • at kommuner ikke planlegger og bygger store institusjonslignende
371 omsorgsboliger for unge og voksne, og avlastningsboliger for barn med CP og
372 lignende funksjonsnedsettelse.
- 373 • at bofellesskap har nødvendige kvaliteter slik som tilgjengelige fellesarealer
374 som forhindrer isolasjon.
- 375 • at det skal bli enklere for unge med CP og deres pårørende å få hjelp og
376 veiledning i kommunene til å kunne planlegge og gjennomføre flytting og å
377 etablere seg i egen bolig.
- 378 • at det skal bli enklere for eldre med CP å planlegge alderdommen sin og
379 etablere seg i en trygg og tilpasset bolig.
- 380 • at kravene til universell utforming styrkes, blant annet til areal, slik at vi får
381 flere leiligheter som faktisk har plass til ulike tekniske hjelpemidler og
382 nødvendig utstyr som for eksempel ladning av elektriske rullestoler.
- 383 • at det etableres flere tilgjengelige utleieboliger og leie-til-eie-løsninger.
- 384 • at de kommunale husleiene reduseres og at ordninger som «gjengs leie»
385 avskaffes.
- 386 • at vedlikehold prioriteres i kommunale boliger.
- 387 • at personer med CP og lignende funksjonsnedsettelse som bor i kommunale
388 omsorgsboliger med personalbase, bør få innflytelse ved ansettelse av
389 personell.

- 390
- 391
- 392
- 393
- 394
- 395
- 396
- 397
- at personell i kommunale omsorgsboliger er faglærte og får tilstrekkelig opplæring i CP, CRPD og ASK.
  - at personer med CP og lignende funksjonsnedsettelse som bor i kommunale omsorgsboliger med personalbase, skal få innvilget egne timer til sosiale aktiviteter/fritid/ferie. Et visst antall timer pr. uke som man kan spare i en timebank.

398 **7.0 Brukerstyrt personlig assistanse (BPA)**

399 Vi vil arbeide for en forbedret, utvidet og mer rettferdig BPA-ordning. Det på tide at
400 vi får en assistanseordning som sikrer reell likestilling, og som gir den enkelte bedre
401 mulighet til å leve et selvstendig, deltagende og aktivt liv.

402

403 Vi mener at alle med assistansebehov, uansett alder eller grad av CP, skal få innvilget
404 BPA. Den enkelte må sikres et tilstrekkelig antall timer, og i større grad bestemme
405 selv hva BPA-timene skal brukes til. Ordningen må utvides til å gjelde alle
406 samfunnsområder.

407

408 I dag er det store forskjeller i hvordan kommunene praktiserer BPA-ordningen og
409 den er altfor sårbar overfor dårlig kommuneøkonomi. Dette gir urettferdige utslag for
410 mange, og vi vil derfor arbeide for at ordningen gis en mer stabil finansiering enn det
411 som er tilfelle i dag. Dersom BPA-ordningen skal flyttes ut av helselovgivningen, er
412 det viktig at den enkeltes rett til medisin- og helsehjelp fortsatt blir ivaretatt i ny lov.
413 Vi vil også arbeide for at ordningen med assistert ledelse videreføres og at med-leder
414 sikres en større ivaretagelse enn det som er tilfelle i dag.

415

416 Vi vil også arbeide for en større forståelse og kunnskap i samfunnet om hva BPA-
417 ordningen er og hvor viktig den er for personer med funksjonsnedsettelse.

418 **CP-foreningen vil arbeide for:**

- 419
- at retten til BPA utvides til å gjelde alle, uansett alder, som har et reelt behov for assistanse, inkludert personer med lett motorisk grad av CP.
  - at overføringen av ansvaret og finansieringen av BPA overføres fra kommunene til staten.
  - at det må bli enklere å beholde BPA-vedtaket ved flytting over kommunegrensene og bydeler.
  - at retten til BPA ivaretas i en egen lov, men der helsehjelp og medisinsk oppfølging inkluderes for de som har behov for det.
  - at BPA innvilges til elever i grunnskolen, videregående opplæring og ved høyere utdanning, herunder utveksling og studier i utlandet.
  - at BPA-ordningen for studenter skal være på plass før studiestart.
  - at familier i større grad gis reell valgfrihet, det vil si at de kan velge BPA framfor avlastning utenfor hjemmet dersom det er mest hensiktsmessig. En utvidet rett til SFO (4.-7.trinn) ikke skal hindre familier å få innvilget vedtak om BPA.
  - at personer som bor i døgnbemannede omsorgsboliger også skal få tilgang på BPA-tjenester.
  - at det blir enklere å få med BPA på reise eller ferie.
  - at BPA-ordningen fortsatt skal sikre muligheten til å få assistert ledelse.
- 420
- 421
- 422
- 423
- 424
- 425
- 426
- 427
- 428
- 429
- 430
- 431
- 432
- 433
- 434
- 435
- 436
- 437
- 438

- 439
- 440
- 441
- 442
- 443
- 444
- 445
- å motivere private leverandører til å utvikle brukervennlige systemer, som tar høyde for at arbeidsledere kan ha kognitive utfordringer eller synsproblemer.
  - mest mulig fleksible BPA-ordninger, uten at det går på tvers av arbeidsmiljøloven og rettigheter til de ansatte.
  - at kommuner, bydeler og saksbehandlere får opplæring i CRPD og kunnskap om BPA og intensjonen med ordningen.

446

447 **8.0 Pårørendepolitikk**

448 Mange pårørende bruker unødvendig mye tid og ressurser på å orientere seg i
449 systemet. For familier med store omsorgsoppgaver er det et stort behov for mer
450 informasjon, et koordinert tjenestetilbud, samt hjelp og støtte i viktige prosesser og
451 overganger.

452

453 Det er viktig med et godt støtte- og avlastningstilbud, slik at pårørende makter å stå i
454 krevende og belastende omsorgsoppgaver over tid. Vi vil arbeide for at pårørende får
455 innflytelse og medbestemmelse på hva slags tilbud som tildeles fra kommunen.

456

457 Mange pårørende sliter med å beholde tilknytningen til arbeidslivet. Vi mener det er
458 mulig å både arbeide for et mer inkluderende arbeidsliv og bedre kompenserende
459 økonomiske ordninger. Det er viktig at foreldre til barn som har store omsorgsbehov
460 ikke blir rammet økonomisk.

461

462 Flere velferdsordninger opphører i det barnet fyller 18 år, selv om ikke
463 omsorgsbehovet har endret seg vesentlig. Vi vil derfor jobbe for å bedre
464 støtteordningene for foreldre som har hjemmeboende barn med store hjelpebehov.

465

466 **CP-foreningen vil arbeide for:**

- 467
- at kommunene følger opp plikten til å tilby til barnekoordinator, koordinator, individuell plan og ansvarsgruppe.
  - at bevilgningene til barnekoordinatorordningen øremerkes over statsbudsjettet.
  - at avlastningstilbud, støttekontakttilbud, og tilbud om praktisk bistand tilpasses den enkeltes families reelle behov.
  - at pårørende kan få beholde rett på forhøyet hjelpestønad, opplæringspenger og omsorgspenger etter at barnet har fylt 18 år, dersom det er hjemmeboende og har funksjonsnedsettelse eller kronisk sykdom.
  - at pleiepengeordningen forblir tids-ubegrenset for familier med alvorlige syke barn.
  - at arbeidsgivere fortsatt forskutterer pleiepenger.
  - at omsorgsstønad rettighetsfestes, og at nasjonale retningslinjer må sikre lik tilgang til ordningen og definere en minstesats.
  - at ektefelle/samboer kan få økonomisk kompensasjon for å følge nærstående med CP til sykehus og andre helsetjenester, og for å kunne gi nødvendig støtte og oppfølging i en kortere sykeperiode.
  - at søsken ivaretas og inkluderes i rollen som pårørende.
  - at barn til personer med CP og lignende funksjonsnedsettelse ivaretas og får tilstrekkelig veiledning i rollen som pårørende.
  - at de som trenger ledsager i forbindelse med reise til behandlings- og rehabiliteringstilbud får dekket kostnaden.
- 486
- 487

488

489 **9.0 Eldrepolitikk**

490 Vi vil arbeide for en eldrepolitikk, som ivaretar behovene for personer som har levd
491 hele livet med nedsatt funksjonsevne. Det er ikke slik at man blir «lik alle andre» når
492 man fyller 67 år. Eldre med CP møter på andre typer utfordringer enn sine jevnaldre.
493 Det er også viktig å ta høyde for at mange med CP får ulike typer senskader og føler
494 på alderdommen tidligere enn funksjonsfriske.

495
496 Det er viktig at eldre i dag får bedre oppfølging i tjenesteapparatet, slik at det blir
497 enklere å planlegge en trygg og god alderdom. Det må blant annet tilføres mer
498 ressurser til hjemmetjenestene og ergoterapitjenesten, for å opprettholde livskvalitet
499 og trivsel. Det er også viktig med tiltak som hindrer ensomhet og isolasjon.

500
501 Vi har for lite kunnskap om hvordan aldring med funksjonsnedsettelse gir seg utslag i
502 forhold til helse, boforhold, deltakelse og familieliv, så vil arbeide for at det forskes
503 mer på denne gruppa.

504

505 **CP-foreningen vil arbeide for:**

- 506 • at kommunene i større grad planlegger og tilrettelegger for eldre som har levd
507 med funksjonsnedsettelse.
- 508 • at det skal bli enklere for eldre med CP å få hjelp og støtte i kommunene til å
509 kunne etablere seg i en hensiktsmessig og tilrettelagt bolig.
- 510 • at også personer med CP over 67 år skal få innvilget BPA og beholde ordningen
511 så lenge det er hensiktsmessig for den enkelte bruker.
- 512 • at fysioterapi blir en del av den hjemmebaserte omsorgen, både i
513 hjemmetjenesten og på sykehjem
- 514 • ulike tiltak som begrenser ensomhet og isolasjon, eksempelvis praktisk
515 bistand, støtte til transport, mer brøyting, strøing og økt framkommelighet på
516 vinterstid.
- 517 • bedre tilgang på psykisk helsehjelp, for å mestre de psykiske påkjenningene
518 som økende funksjonstap kan gi.
- 519 • at primær- og spesialisthelsetjenesten har mer fokus på sammensatte
520 utfordringer og utbedrer sine rutiner for samarbeid på tvers av profesjoner og
521 avdelinger på sykehusene.
- 522 • å utvide støtte til tannbehandling
- 523 • behandlingsreiser til utlandet eller støtte til opphold på behandlingssteder i
524 varmere strøk.
- 525 • at teknologien tilpasses behovene til eldre med funksjonsnedsettelse og at det
526 i større grad tas hensyn til alle de som har vanskeligheter med å finne ut av
527 internett, smarttelefon og nye betalingsløsninger.
- 528 • at seniorpolitikk på arbeidsplassen må ivareta særskilt personer med
529 funksjonsnedsettelse.
- 530 • at det forskes mer på aldring og funksjonsnedsettelse, særlig senskader.
- 531 • at det forskes og informeres bedre om viktigheten av ernæring og kroppsvekt,
532 for å opprettholde best mulig evne til bevegelse, balanse og forflytning
533 gjennom livet.
- 534

534

535

536 **10.0 Helse og omsorg**

537

538

539 **10.1 Spesialisthelsetjenesten**

540 CP-diagnosen er omfattende og krever spesialister og tverrfaglighet. Vi vil arbeide for
541 å styrke og videreutvikle det nevrologiske tilbudet i helseforetakene. I 2024 legger
542 NorCP og Helse Sør-Øst fram en kunnskapsbasert retningslinje for diagnostisering og
543 oppfølging av personer med CP i et livsløp. Vi vil arbeide for at denne retningslinjen
544 blir iverksatt i alle helseforetak, og bidra til et mer likeverdig helsetilbud i hele landet.

545

546 Riksrevisjonen har nylig avdekket at rehabiliterings- og habiliteringstilbudet i landet
547 er for dårlig og vi vil arbeide for å styrke dette tilbudet, både i spesialisthelsetjenesten
548 og i kommunene, og samarbeidet mellom disse nivåene.

549

550 Alle barn med CP, også de lett motorisk grad, skal tilbys et systematisk og
551 kunnskapsbasert oppfølgingstilbud gjennom NorCP. Vi vil fortsatt arbeide for å
552 utvide den systematiske oppfølgingen til å også gjelde voksne med CP og å få til gode
553 overganger i oppfølgingstilbudet mellom barn og voksne.

554

555 Det viktig at intensive habiliteringstilbudet styrkes for alle, uansett alder eller grad av
556 CP. Vi vil både arbeide for å styrke intensivtilbudet i helseforetakene, samt beholde
557 private tilbud som er viktige for våre medlemmer. Vi opplever ikke at det offentlige
558 tilbudet er ikke tilstrekkelig i dag.

559

560 Forskrifter, prioriteringsveiledere, retningslinjer og veiledere er ikke godt nok
561 innarbeidet i praksis. Det er medvirkende til at det er for stor variasjon i tilbud og
562 tjenester.

563

564 **CP-foreningen vil arbeide for:**

- 565 • at CP-diagnosen kan stilles tidligere enn i dag og at innsatsen settes inn
- 566 • tidligere for å bevare og utvikle det motoriske og kognitive funksjonsnivået.
- 567 • at det forskes mer på CP og lignende nevrologiske diagnoser, både på årsaker,
- 568 • forløp og effekt av behandlingstilbud.
- 569 • at det innføres et systematisk kunnskapsbasert oppfølgingsprogram for alle
- 570 • voksne med CP, som omfatter både motorisk, kognitiv og psykisk helse, og at
- 571 • det utvikles bedre overganger mellom barne- og voksenhabiliteringene.
- 572 • at den nye retningslinjen for diagnostisering og oppfølging av personer med
- 573 • CP i et livsløp blir iverksatt i alle helseregioner.
- 574 • et tilstrekkelig tverrfaglig intensivtilbud, som også inkluderer private tilbud
- 575 • som har spesialisert på CP og lignende diagnoser.
- 576 • at de som skal bruke habiliterings- og rehabiliteringstjenester har valgfrihet på
- 577 • tvers av kommuner og helseregioner.
- 578 • at CP-diagnosen prioriteres i oppfølgingen av regjeringens hjernehelsestrategi.
- 579 • at ordningen behandlingsreiser til utlandet utvides til å inkludere CP-
- 580 • diagnosen og lignende diagnoser.
- 581 • en mer helhetlig tankegang omkring pasientene, der spesialist- og
- 582 • primærhelsetjenesten samarbeider tettere.

583

584

585 **10.2 Primærhelsetjenesten**

586 I tillegg til en god spesialisthelsetjeneste, er vi også avhengige av en velfungerende
587 helsetjeneste kommunalt. Det er en utfordring at kommunene har fått mer ansvar og
588 flere oppgaver, uten av de har fått tilstrekkelige midler og ressurser til å følge opp.
589

590 Ifølge medlemsundersøkelser fra 2023 opplever mange av våre medlemmer at
591 helsetjenestene og oppfølgingen i kommunene er for dårlig. Særlig voksne med CP,
592 savner et mer helhetlig og tverrfaglig habiliteringstilbud i hverdagen. Etter at
593 diagnoselisten for fysioterapi har blitt avviklet, opplever mange at tilbudet har blitt
594 dårligere og at kronikere i mindre grad blir prioritert. Vi vil derfor arbeide for å styrke
595 fysioterapitilbudet i kommunene. Dette er viktig for å redusere smerter og styrke den
596 enkeltes livskvalitet.
597

598 For mange med CP er fastlegeordningen viktig. Fastlegen har en viktig rolle i å
599 henvise til spesialister, behandlings- og rehabiliteringsinstitusjoner, samt skrive
600 erklæringer i forbindelse med søknader. Vi vil arbeide for at fastlegeordningen blir
601 bedre tilpasset behovet til personer med CP og lignende diagnoser.
602

603 Det er viktig at alle helsetjenestene er universelt tilgjengelige, slik at personer med CP
604 og lignende diagnoser får samme tilbud som andre, når det gjelder ulike
605 screeningsundersøkelser, for eksempel kolesterolverdier, mammografi, gynekologi
606 eller gastroskopi.
607

608 Arbeidet med digitalisering og teknologisk utvikling er viktig, og kan også gi nye
609 muligheter for informasjon og beslutningsstøtte. Det viktig at løsningene blir
610 universelt utformet og at det gis støtte og opplæring i bruk.
611

612 **CP-foreningen vil arbeide for:**

- 613 • et mer likeverdig behandlings- og tjenestetilbud i kommunene.
- 614 • at kommunale tilbud videreføres etter fylte 18 år og at voksne med CP får en
615 mer systematisk og helhetlig oppfølging.
- 616 • at det satses mer på et tverrfaglig habiliteringstilbud i kommunene
617 (hverdagsrehabilitering)
- 618 • at kronikere og personer med funksjonsnedsettelse får et tilstrekkelig og varig
619 fysioterapitilbud, ved blant annet å unngå pålagte opphold i behandling over
620 tid, og ulike kommunale prioriteringsnøkler.
- 621 • at det blir flere fysioterapeuter med kommunalt driftstilskudd.
- 622 • å styrke fastlegeordningen.
- 623 • at det etableres lærings- og mestringstilbud i alle kommuner som kan tilby
624 trenings- og aktivitetstilbud, samt kost- og ernæringsveiledning for personer
625 med funksjonsnedsettelse.
- 626 • at det opprettes flere tilrettelagte trenings- og fritidstilbud i kommunene.
- 627 • flere varmtvannsbasseng
- 628 • at det tilrettelegges for palliativ behandling i bolig ved livets slutfase.
629
630

631 **10.3 Psykisk helse**

632 Personer med CP viser seg, ifølge forskning, å være godt representert blant de som

633 har psykiske problemer. Vanskene ser ut til å være uavhengig av funksjonsnivå og
634 alder.

635

636 Tilgangen til psykisk helsetjeneste må bli bedre. Vi trenger både å styrke det
637 forebyggende arbeidet og at det skal bli enklere å få hjelp når man trenger den. Vi vil
638 at psykiatere og psykologer i større grad enn i dag skal ha kompetanse på
639 funksjonsnedsettelse og kroniske sykdommer.

640

641 Vi vil også arbeide for at psykisk helse blir en del av den systematiske oppfølgingen
642 både for barn og for voksne med CP. Vi opplever at mange med CP havner mellom to
643 stoler i dagens oppfølgingstilbud, da veldig mange eksempelvis ikke får oppfølging i
644 BUP, barne- og ungdomspsykiatrien.

645

646 **CP-foreningen vil arbeide for:**

- 647 • at tilgangen til psykisk helsetjeneste blir enklere i dag.
- 648 • at psykisk helse blir en del av den systematiske oppfølgingen både for barn og for
649 voksne med CP.
- 650 • at kommuner og helseforetak som utlyser hjemler for psykologspesialist sørger
651 for tilstrekkelig kapasitet og kompetanse til å imøtekomme behov hos personer
652 med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom.
- 653 • at kommunene gir et tilbud om samtalegrupper/møteplasser for dem som vil
654 snakke om temaer innenfor psykisk helse, fortrinnsvis gjennom lærings- og
655 mestringssentrene.

656

657

658 **11.0 Tilgjengelighet, teknologi, hjelpemidler og** 659 **transport**

660

661

662 **11.1 Universell utforming og ny teknologi**

663 Det haster med å gjøre offentlige bygg, utemiljøer, transportsystemer og IKT-
664 løsninger universelt utformet. For å sikre framdrift må det lages forpliktende planer,
665 settes konkrete tidsfrister og gis de nødvendige økonomiske bevilgninger. Vi vil også
666 arbeide for at personer med CP kan ta del i den nye teknologiske utviklingen på lik
667 linje med alle andre. Det er en utfordring i dag at enkelte personer med CP ikke får
668 tilgang til enkelte digitale tjenester, som for eksempel Bank-ID.

669

670 **CP-foreningen vil arbeide for:**

- 671 • at regjeringens helhetlige strategiplan for likestilling av personer med
672 funksjonsnedsettelse sørger for en forpliktende framdriftsplan for å gjøre
673 Norge universelt utformet.
- 674 • at alle skoler og skolefritidsordninger skal være tilgjengelige, gjennom at
675 «Veikart for universell utforming av nærskoler» blir gjennomført innen 2030.
- 676 • at det settes av betydelige midler til universell utforming av eksisterende bygg
677 og at det etableres en ordning med tilpasningstilskudd for offentlige bygg.
- 678 • at andelen boliger med tilgjengelighetsstandard økes.
- 679 • at nye digitale plattformer blir universelt tilgjengelige.
- 680 • å erstatte vergemålsloven med en lov om beslutningstøtte

- 681 • at sanseforsterkende teknologi blir utviklet og tatt i bruk, ved blant å
682 etterspørre teknologiprosjekter som kan bedre levekårene for personer med
683 CP.
684

685

686 **11.2 Hjelpemidler og transport**

687 Ulike tilretteleggingsordninger og hjelpemidler er helt essensielt for personer med CP
688 og andre funksjonsnedsettelse for å kunne delta i samfunnet på lik linje med andre.
689 Det er derfor viktig å beholde den statlige finansierte hjelpemiddelordningen, der de
690 individuelle rettighetene er forankret i folketrygden.
691

692 Gode transportløsninger er viktig. I tillegg til å arbeide for en mer tilrettelagt
693 kollektivtrafikk, vil vi også arbeide for bedre skyss- og transportløsninger, gode bil-
694 ordninger og bedre parkeringsløsninger.
695

696 **CP-foreningen vil arbeide for:**

- 697 • at dagens hjelpemiddelordning opprettholdes som en statlig finansiert
698 ordning, hjemlet i folketrygden og med faglig forankring i
699 hjelpemiddelsentralene.
- 700 • at kollektivtrafikk prioriteres med tanke på både tilgjengelige transportmidler
701 og holdeplasser.
- 702 • at ordningen med tilskudd til gruppe 1 bil utvides til å omfatte personer som
703 har behov for bil for utføre dagliglivets funksjoner for å hindre en isolert
704 tilværelse. Dette inkluderer også de som ikke er i arbeid eller utdanning.
- 705 • at ordningen med tilskudd til gruppe 2 bil forenkles og at leveringstiden går
706 ned. Behovet for hjelpemidler bør ha større betydning.
- 707 • at gjenanskaffelsestida for bil reduseres fra 11 til 7 år.
- 708 • at man i større grad samordner ulike innvilgede transportstøtteordningene slik
709 at det blir mindre tungvint og mer fleksibelt for den enkelte bruker.
- 710 • en nasjonal TT-ordning.
- 711 • at service og kvalitet ligger inne som kriterier i anbudsprosessene rundt TT-
712 ordningen.
- 713 • at de som har behov for det får innvilget og å beholde HC-parkeringskort og
714 ledsagerbevis.
715
716